МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра маркетингу та реклами

СИЛАБУС

ЦИФРОВА ЖУРНАЛІСТИКА: МЕДІАКРИТИЧНІ СТУДІЇ/ DIGITAL JOURNALISM: MEDIA CRITICAL STUDIES

	Інформація про викладача
Викладач	Болховітіна Анна
Науковий ступінь	-
Вчене звання	-
Посада	Старший викладач кафедри маркетингу та реклами
Адреса кафедри	м. Вінниця, вулиця Соборна, будинок 87, корпус 1, кабінет 28
Контактний телефон	(0432)55-04-02
E-mail:	a.bolkhovitina@vtei.edu.ua
Електронна сторінка курсу в системі дистанційного навчання	https://m.vtei.edu.ua/course/view.php?id=835
Консультації	1т, 5 пара, к.1., ауд 28
Інформація про освітній компонент	
Освітній ступінь	Бакалавр
Галузь знань	06 «Журналістика»
Спеціальність	061 «Журналістика»
Освітня програма	«Реклама і зв'язки з громадськістю»
Навчальний рік	2026/2027
Семестр	6
Факультет	Торгівлі, маркетингу та сфери обслуговування
Курс	3
Група	РЗГ-31д
Анотація курсу	Метою вивчення дисципліни «Цифрова журналістика: медіакритичні студії» є засвоєння слухачами фахових знань і навиків із інтернет-журналістики та медіакритики. Предметом дисципліни є методики медіакритичного аналізу, інструментарій верифікації цифрового контенту (фактчекінг), деконструкція маніпулятивних технологій та професійно-етичні стандарти діяльності журналіста в цифрову добу. Завданням курсу є ознайомлення студентів із системою, структурою та напрямками інтернет-журналістики та медіакритики у нерозривному симбіозі цих видів медійної діяльності. Курс пропонує для вивчення низку проблемних тем та матеріалів, спрямованих на засвоєння відповідних практичних навичок. Для успішної роботи у сучасній редакції студент повинен засвоїти специфіку функціонування тексту і мультимедій в інтернеті (використання графіків, анімації, діаграм, фотографій, відео, гіперпосилань тощо). Для здобуття практичних навичок щодо фахового аналізу медіаявищ та медіапродукції студент повинен навчитися створювати медіакритичні матеріали: огляди, відгуки, рецензії тощо.
Мова викладання	Українська
Місце освітнього компонента в освітній програмі	
Освітня програма (ОП)	«Реклама і зв'язки з громадськістю»

Інтегральна компетентність (ІК)	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціально-комунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов.
Перелік загальних компетентностей (ЗК)	ЗК 13. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.
Перелік фахових компетентностей (СК)	СК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності. СК02. Здатність формувати інформаційний контент. СК03. Здатність створювати медіапродукт. СК04. Здатність організовувати й контролювати командну професійну діяльність. СК05. Здатність ефективно просувати створений медійний продукт. СК06. Здатність до провадження безпечної медіадіяльності. СК07. Здатність застосовувати рекламно-інформаційні технології для управління репутацією як у звичайному режимі, так і в умовах кризових ситуацій, воєнного стану.
Перелік програмних результатів навчання (ПР)	ПР01. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань. ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції. ПР03. Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами. ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел. ПР08. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань. ПР10. Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень. ПР11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою. ПР18. Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційний ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва.
Пререквізити освітнього компонента (що треба знати, з чим ознайомитися здобувачу перед вивченням освітнього компонента)	програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів, базується на вивченні таких обов'язкових освітніх компонент, як «Журналістика», «Рекламні та PR-технології», «Поведінка споживачів», «Інтернет журналістика», «Маркетингові дослідження в рекламі та зв'язках з громадськістю».

Тематичний план та оцінювання результатів навчання

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю	Бальна оцінка
	Усього годин/ кредитів	з них				
		лекції	Лабораторні	СРС		
Тема №1: Медіакритика в системі соціальних комунікацій	10	4	2	4	В, РМГ	2
Тема №2: Цифрова трансформація медіасистеми	16	4	4	8	РМГ, В	4
Тема №3: Аналіз пропаганди та ІПСО в цифровому просторі 3.1. Основні інструменти та канали поширення пропаганди в цифровому середовищі 3.2. Методи виявлення та аналізу інформаційно-психологічних	30	2 4	4 4	16	РМГ, УД	12

операцій у медіа						
Тема №4: Технології маніпулювання візуальним контентом 4.1. Основні види маніпуляцій зображеннями та відео у цифровому середовищі 4.2. Методи розпізнавання фейкових зображень і відеоконтенту	22	2 2	2 4	12	РМГ, УД	9
Тема №5: Deepfakes та синтетичні медіа 5.1. Технології створення deepfake та синтетичного контенту 5.2. Методи виявлення та перевірки синтетичних медіа	28	2 2	4 4	16	РМГ, В	8
Тема №6: Мова ворожнечі та токсичний контент у соцмережах	14	2	4	8	РМГ, В	4
Тема №7: Методологія цифрового фактчекінгу 7.1. Основні принципи та етапи проведення фактчекінгу в цифровому середовищі 7.2. Інструменти перевірки інформації та джерел у медіа	30	2 4	4 4	16	РМГ, В	8
Тема №8: Основи досліджень для медіакритика 8.1. Методи збору та аналізу інформації у медіадослідженнях 8.2. Використання відкритих даних та цифрових інструментів у медіакритиці	28	2 2	4 4	16	РМГ, В	8
Тема №9: Економіка уваги та клікбейт	16	4	4	8	В, РМГ	4
Тема №10: Алгоритмічна цензура та «бульбашки фільтрів»	16	4	4	8	РМГ, В	4
Тема №11: Етика штучного інтелекту в журналістиці 11.1. Основні етичні принципи використання штучного інтелекту в медіа 11.2. Ризики та відповідальність при створенні AI-контенту в журналістиці	22	2 2	2 4	12	РПЗ, В	9
Тема №12: Саморегуляція медіа та професійні стандарти	8	2	2	4	РПЗ, В, Т	4
Індивідуальне завдання	30			30	ІЗ	24
Разом	270/9	48	64	158		100
Підсумковий контроль – екзамен						

Поточний контроль / критерії оцінювання	**Перелік умовних позначень форм контролю та оцінка їх у балах:** В – відповідь на практичних заняттях – 1 бал. РПЗ – розв'язання практичних завдань – 2 бали. УД – участь у дискусії – 2 бали. КТ – комп'ютерне тестування – 1 бал. Т – тестування – 1 бал. РЗ – розв'язування задач – 2 бали.

	ТЕ – твори-есе – 2 бали. РМГ – робота в малих групах – 1 бал. Д – доповідь – 2 бали. П – презентація – 2 бали. **ІЗ – індивідуальні завдання – до 24 балів за семестр:** – **Творчий проєкт зі створення мультимедійного журналістського матеріалу для цифрового медіа – до 24 балів:** обґрунтування теми, її суспільної значущості та визначення цільової аудиторії – до 3 балів; збирання інформації, перевірка джерел і фактів – до 5 балів; підготовка журналістського тексту з дотриманням професійних стандартів – до 5 балів; створення та інтеграція візуальних, аудіо-, відеоматеріалів або інтерактивних елементів – до 5 балів; адаптація матеріалу до цифрової платформи й розроблення плану поширення – до 3 балів; презентація та захист проєкту – до 3 балів. – **Підготовка та опублікування тез доповіді** на науковій конференції за тематикою дисципліни – до 8 балів. – **Підготовка та виголошення доповіді** на науковій конференції, круглому столі або засіданні наукового гуртка за тематикою дисципліни – до 5 балів. – **Участь у науковому заході як слухача з підготовкою аналітичного звіту** про можливості застосування розглянутих цифрових технологій у журналістській діяльності – до 3 балів. – **Підготовка аналітичного огляду цифрового медіа** з оцінюванням журналістських форматів, мультимедійності, взаємодії з аудиторією та дотримання професійних стандартів – до 5 балів. – **Успішне проходження онлайн-курсу за тематикою цифрової журналістики на платформі Prometheus, Coursera або іншій освітній платформі – до 3 балів:** завершення курсу, підтверджене сертифікатом, – 2 бали; короткий письмовий звіт про застосування отриманих знань у цифровій журналістиці – до 1 бала. Вибір курсу попередньо погоджується з викладачем. Здобувач може виконати творчий проєкт або поєднати інші види індивідуальних завдань за погодженням із викладачем. **Загальна оцінка за ІЗ не може перевищувати 24 бали за семестр.** Проходження онлайн-курсу є необов'язковим. Опублікування тез і виголошення доповіді за темою одного дослідження можуть оцінюватися окремо за умови підтвердження кожного результату. Один і той самий результат роботи повторно не оцінюється, зокрема за іншими формами контролю. Презентація та захист творчого проєкту входять до оцінки за цей проєкт. **Загальна сума за поточну навчальну роботу (аудиторну та самостійну) за семестр – 100 балів.** Критерії оцінювання відповідно до положення «Про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти».
Основні літературні та інформаційні джерела	1. Журналістська етика: посібник для підготовки до кваліфікаційного іспиту / за ред. В. Іванова. Київ : Академія української преси, 2022. 214 с. 2. Іванов В., Волошенюк О., Кулаков А. Медіаграмотність: підручник. Київ : АУП, Центр Вільної Преси, 2021. 320 с. 3. Кузнєцова О. Д. Журналістська етика: підручник. Львів : ПАІС, 2023. 256 с. 4. Баранова Т. А. Цифрова трансформація медіасистем: від Web 2.0 до штучного інтелекту. Наукові записки Інституту журналістики. 2023. Вип. 2. С. 45–58. 5. Кодекс етики українського журналіста. Комісія з журналістської етики. URL: https://cje.org.ua/ethics-codex/ . 10. OSINT: Пошук та аналіз інформації з відкритих джерел. Практичний посібник для журналістів. Molfar. 2023. 88 с. 11. Промпт-інжиніринг для журналістів: як використовувати ШІ у редакційній роботі. Media Development Foundation. 2024. URL: https://www.google.com/search?q=https://mediadev.foundation/reports/ai-prompts/

	12. Сільверман К. Посібник з верифікації цифрового контенту: для розслідувань та надзвичайних ситуацій. URL: https://www.google.com/search?q=https://verificationhandbook.com/ua/
Політика освітнього компонента	
Організація навчання	Організація освітнього процесу здійснюється відповідно до положення «Про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти». Розроблено завдання для практичних занять з курсу, при викладанні застосовуються сучасні методи навчання; при виконанні завдань використовується автоматизована система управління навчанням MOODLE, передбачено виконання лабораторних робіт та самостійної роботи. Зараховуються результати неформальної освіти.
Інтеграція ШІ в освітній процес	**1. Пошук і систематизація джерел та фактів** *Тема 1, 3*: Пошук актуальних прикладів ІПСО та маніпуляцій у глобальному медіапросторі. *Тема 7, 8:* Використання ШІ для швидкого моніторингу відкритих джерел (OSINT) та структурування знайдених даних про медіавласників або походження контенту. **Дозволено:** формування бази посилань та структурування великих обсягів текстової інформації. **Заборонено:** використання згенерованих ШІ фактів без їхньої верифікації через першоджерела. **2. Аналіз та деконструкція медіаконтенту** *Тема 4, 5:* Застосування ШІ-інструментів для виявлення ознак синтетичного втручання у відео (Deepfakes) та метаданих зображень. *Тема 11:* Редагування та стилістична адаптація критичних матеріалів. **Дозволено:** перевірка правопису, коректура тексту, аналіз структури маніпулятивного повідомлення. **Заборонено:** повне делегування написання журналістських розслідувань або аналітичних есе штучному інтелекту. **3. Робота з даними та візуалізація медіакритики** *Тема 7:* Використання ШІ для конвертації форматів даних під час проведення фактчекінгу. *Тема 8, 9:* Створення візуалізацій (діаграм, графів зв'язків) для пояснення економічних моделей медіа або поширення фейків. **Дозволено:** генерація ідей для інфографіки, побудова схем за власними даними. **Заборонено:** публікація автоматично згенерованої інфографіки без перевірки точності числових показників. **4. Симуляція медіаситуацій та стрес-тестування** *Тема 3, 6:* ШІ може моделювати потік токсичних коментарів або мову ворожнечі для відпрацювання навичок модерації та критичного реагування. *Тема 10:* Моделювання впливу алгоритмічних «бульбашок» на сприйняття певної події різними аудиторіями. **Дозволено:** генерація сценаріїв для рольових ігор, створення гіпотетичних кризових ситуацій. **Заборонено:** використання ШІ для створення реального токсичного контенту з метою його розповсюдження. Усі випадки використання ШІ мають бути **задекларовані** у роботах, що підлягають оцінюванню.
Відпрацювання пропусків занять	Відпрацювання пропущених занять з поважних та неповажних причин здійснюється шляхом проведення викладачем опитування здобувача за темою в усній або письмовій формі.
Допуск до підсумкового контролю	Підсумковий контроль-екзамен. До екзамену допускаються всі здобувачі, які набрали за результатами поточної роботи протягом семестру 60 балів. Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компонента для здобувачів очної форми навчання визначається як середньоарифметична сума балів поточної роботи та екзамену. Кращим здобувачам, які повністю виконали програму з освітнього компонента, виявили активність в науково-дослідній роботі за відповідною тематикою, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях та за результатами поточної роботи набрали 90 і більше балів, науково-педагогічний працівник має право виставити результат екзамену без опитування (при усному екзамені) чи виконання екзаменаційного завдання (при письмовому екзамені).

	Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компонента для здобувачів заочної форми навчання оцінюється в 100 балів, відповідно до положення «Про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти».
Академічна доброчесність	Положення про академічну доброчесність науково-педагогічних, педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти. Використання ТТТТ здійснюється відповідно до Політики застосування штучного інтелекту у ВТЕІ ДТЕУ з дотриманням правил академічної доброчесності та вимоги декларування
Інші складові політики компонента	Обов'язковою умовою формування фахових компетенцій здобувача є розвиток soft skills (м'яких навичок), а саме розвиток ефективних комунікацій, креативності, гнучкого і критичного мислення, що можливо за рахунок виконання самостійної роботи здобувача, а саме участі з доповідями у студентських конференціях, семінарах, гуртках, дискусійних клубах, проходження онлайн курсів (наприклад «Prometheus», «Coursera», «Edera»), тренінгів з тематики освітнього компонента.

Затверджено на засіданні кафедри протокол № 13 від 20.08.2026

Науково-педагогічний працівник — Анна БОЛХОВІТІНА

В.о. завідувача кафедри — Надія АНДРУСЕНКО